

lyok a postapatenstől, azaz a legutolsó (egyben legelső) törvényes szabályozástól eltérően sorolják fel. Ezekre a változtatásokra — véleményem szerint — a kereskedelemügyi miniszter nem volt jogosult, mert a postakényszer — és a postajövedéki kihágások — szabályozása a törvényhozás hatáskörébe tartozik. Ennélfogva, noha ezeket a megváltozott szabályokat egy kissé erőltetett törvényt magyarázattal a „jogszokás” alapján ma már úgy tekinthetjük, mintha azokat a törvényhozás változtatta volna meg, nem volna helyes a jövőben ezt az eljárást követni. A hírlapok szállításának a postakényszerből való teljes kivételét tehát csak törvényhozási úton tartom lehetségesnek; arra a megalkotandó postatörvény lehet majd hivatott. Legfeljebb arról lehetne egyelőre szó, hogy a postán kívül szállítható hírlapkötegek súlyminimumát szüntessük meg, ami által tulajdonképpen visszatérnénk a patens által alkotott szabályra és így az nem jelentene törvényt sértést, illetve a kereskedelemügyi miniszter részéről hatásköri túllépést.

A szombathelyi új helyközi távbeszélő központ.

Irta: SIMONFFY MIKLÓS, m. kir. posta műszaki tanácsos.

La nouvelle centrale téléphonique interurbaine à Szombathely.

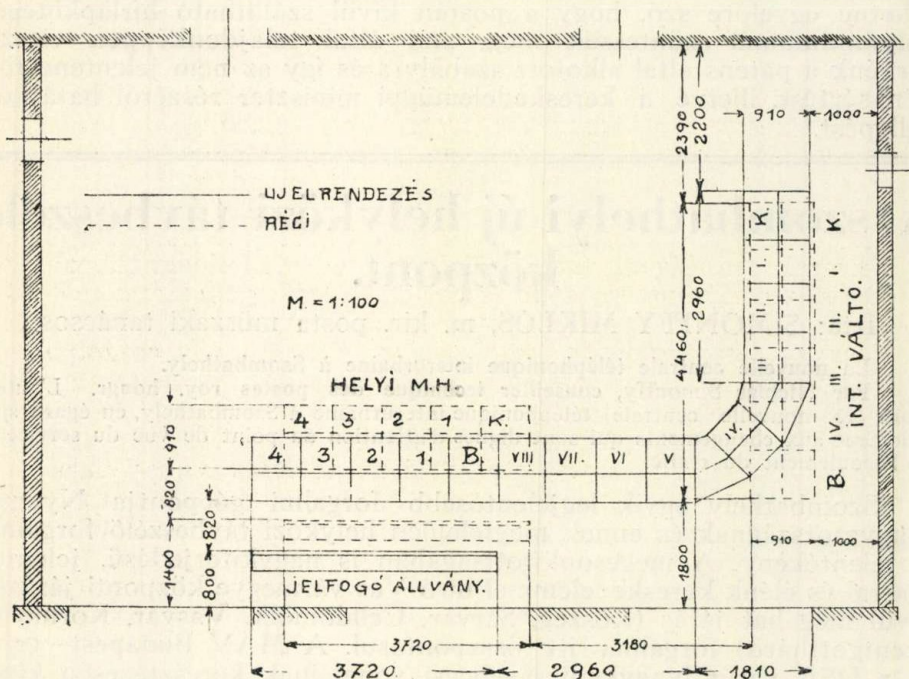
Par Nicolas Simonffy, conseiller technique des postes roy. hongr. L'auteur décrit la nouvelle centrale téléphonique interurbaine à Szombathely, eu égard spécialement aux changements qui sont dignes d'attention au point de vue du service et de l'écoulement du trafic.

Szombathely egyik legjelentősebb forgalmi gócpontja Nyugat-Magyarországnak és ennek megfelelően helyközi távbeszélő forgalma is jelentékeny. A megcsonkítottóságában is nagykiterjedésű, jelentős iparral és élénk kereskedelemmel bíró Vas vármegye központi járásán kívül még hat járás (Kőszeg, Sárvár, Celldömölk, Vasvár, Körmend, Szentgotthárd) forgalma itt összpontosul. A MÁV Budapest—grázi és a DSA vasút Nagykanizsa—bécsi vonalainak keresztezésén kívül három helyi érdekű vasút (a rumi, pinkafői és kőszegi) a várost — a vármegye határain túlmenőleg is — a vidék gazdasági központjává teszik.

A körjegyzői székhelyeknek távbeszélővel való ellátása óta a szombathelyi távbeszélőközpontba 28 összekötő távbeszélőáramkör (1 közép- és 27 végállomás) fut be. A szombathelyi távbeszélőkörzetről Lédeczy Sándor posta-műszaki igazgató „A falurendszerű távbeszélőhálózatok ismertetése” című cikkének (Magyar Posta V. évf. 3. sz.) 1. ábrája nyújt felvilágosítást azzal a hozzáadással, hogy az ábrán a Szombathelyt más körzetek gócpontjaival összekötő 12 nemzetközi és országos áramkör nincs feltüntetve. A hivatkozott cikk 3. ábrája szerint a statisztikai felvétel Szombathelynél 15 nap alatt 6132 más körzetbe menő beszélgetést tüntet fel. Ezt 25 munkanapos hónapra ászámítva, több mint 10.000 beszélgetést kapunk, amihez megközelítően legkevesebb ugyanannyi körzeten belüli beszélgetést hozzá-

adva havi 20.000, munkanaponként tehát átlagban 800 távolsági kapcsolást bonyolított le 1929-ben a szombathelyi központ. Ez a szám a nagyfokú gazdasági pangás mellett, az 1930/31. évi téli hónapokban is csak 650-re szállt le.

E jelentékeny távolsági forgalom lebonyolítására a régi központban négy munkahely állott rendelkezésre, de ezek egyike is csak mint kisegítő munkahely szerepelhetett, mert honos áramkörökkel felszerelve nem volt. Napi 650–800 távolsági kapcsolásnak három munkahelyen való lebonyolítása természetesen nem járhatott a kívánt eredménnyel. Mivel az interurbánkezelőnők túlterhelése a szolgálat általános romlásán és az áramkörök rossz kihasználásán kívül elsősorban

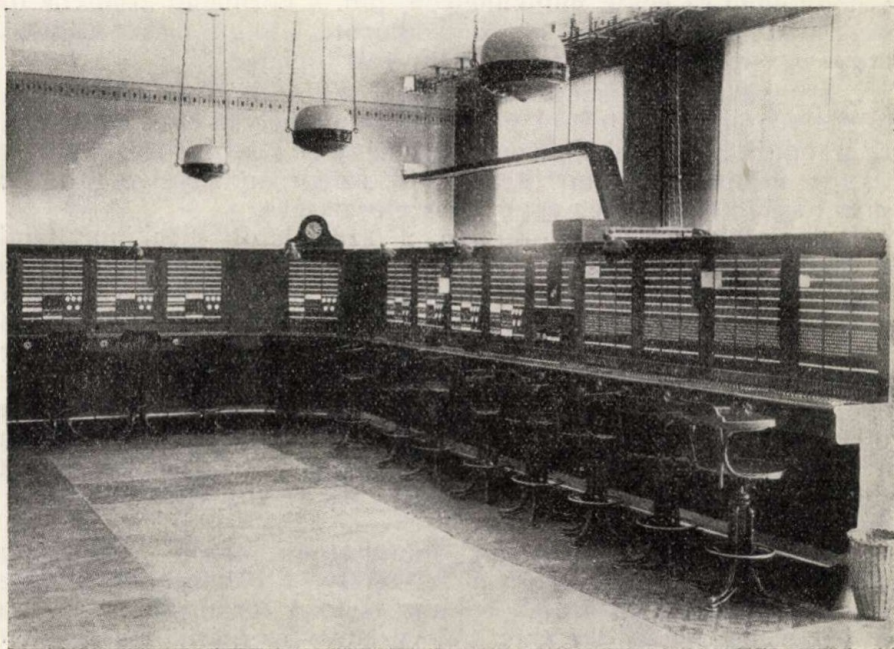
1. ábra. A szombathelyi távbeszélő kapcsolóterem alaprajza.

a pontos időmérés elhanyagolását hozza magával, a postakincstárnak elsőrendű jövedéki érdeke volt a szombathelyi interurbán központnak a forgalom által megkívánt mértékben való kibővítése.

Fenti forgalmi adatok figyelembevételével tekintettel arra, hogy egy munkahely napi 100 beszélgetésnél (ami a forgalmas órában kb. 16 drb-nak felel meg) többel célszerűen nem terhelhető, az új központot legalább nyolc munkahellyel kellett kiépíteni. Az interurbánváltónak az eddigi — kapcsolóterem hossz tengelyére merőleges — elhelyezése mellett azonban ilyen mérvű bővítés nem volt lehetséges, gondoskodni kellett tehát a kapcsolószekrény más elhelyezéséről. A gazdaságossági és célszerűségi szempontok az adott kedvezőtlen viszonyok mellett, mint a lehetséges legjobb, a kivitelre elfogadott terv szerinti megoldáshoz vezettek, amely az 1. ábrán látható.

A jelfogó-állvánnyal összeerősített helyi kapcsolószekrények átlós irányban eltolattak, ugyancsak eltolódott kisebb mértékben a régi interurbánváltó is, ami azután lehetővé tette a helyi és interurbánváltóknak — az új szekrények közbeiktatásával (4 drb) — egy L alakú összefüggő szekrénysorra való kiépítését. A kész szekrénysort a 2. ábra mutatja.

Mivel a központ az általánosan ismert kapcsolási elemekből van felépítve, az áramköri ismertetést mellőzöm és a következőkben csak azokat a változtatásokat tárgyalom, amelyek a kezelés és a forgalom lebonyolítása szempontjából figyelemreméltók.

2. ábra. A szombathelyi távbeszélő központ.

A kapcsoló zsinórpárokból a nagy csillapítású zsinórtranslatorokat kiiktattuk és helyettük a sokkal kisebb csillapítású vonalzáró translatorokat építettük be az összekötőáramkörökbe. Ez a fokozatosan más központoknál is végrehajtásra kerülő átalakítás olyan jelentős átmenő forgalmú helyen, mint Szombathely is, nagymértékben hozzájárul az interurbán beszélgetési lehetőségek javításához. Az interurbánközpont jelenleg 800 helyi előfizető és 40 interurbán áramkör bekapcsolására elégséges multiplikációval és honos berendezéssel van felszerelve olyanformán, hogy két-két munkahely alkot egy teljes szekrényt a 800 helyi és 40 összekötő vonal multiplikációjával, ami így négyszer ismétlődik. Amíg a helyi vonalak multiplikációja az át-kérő szolgálatot teszi mellőzhetővé, addig az összekötővonalak multiplikálása a külön átmenő munkahelyeket teszi feleslegessé és így az

átmenő forgalom lebonyolítását nagymértékben megkönnyíti. Az összekötővonalak multiplikációja az áramköröknek a munkahelyeken való jobb elosztását is lehetővé tette. Az átmenő beszélgetések közvetítésének megkönnyítésére ugyanis eddig az áramköröket a munkahelyeken úgy kellett elosztani, hogy a különböző irányokba haladó áramkörök közül lehetőleg minden munkahelyen legyen egy-egy bekapcsolva. Ezzel szemben, mivel az áramkörök most minden munkahelyen elérhetők, a munkahelyenkénti öt-öt honos áramköröket úgy lehetett csoportosítani, hogy azok lehetőleg egy irányba haladók legyenek, ami az áramkörök jobb kihasználását teszi lehetővé. A kezelőnők gyengébb összedolgozása esetén ugyanis eddig lehetséges volt, hogy amíg az egyik munkahelyen, pld. a körmendi áramkör foglaltsága miatt egy körmendi hívás várakozott, addig a másik körmendi áramkör egy másik munkahelyen nem volt foglalva.

A középállomások megszüntetésével alkotott 29 végállomás hét munkahelyen úgy osztott el, hogy egy munkahelyen csak a két budapesti áramkör, hat munkahelyen pedig négy-öt kisebb forgalmú áramkör kapcsoltatott be honos áramkörül, szigorúan ügyelve természetesen a forgalom lehetőleg egyenletes eloszlására.

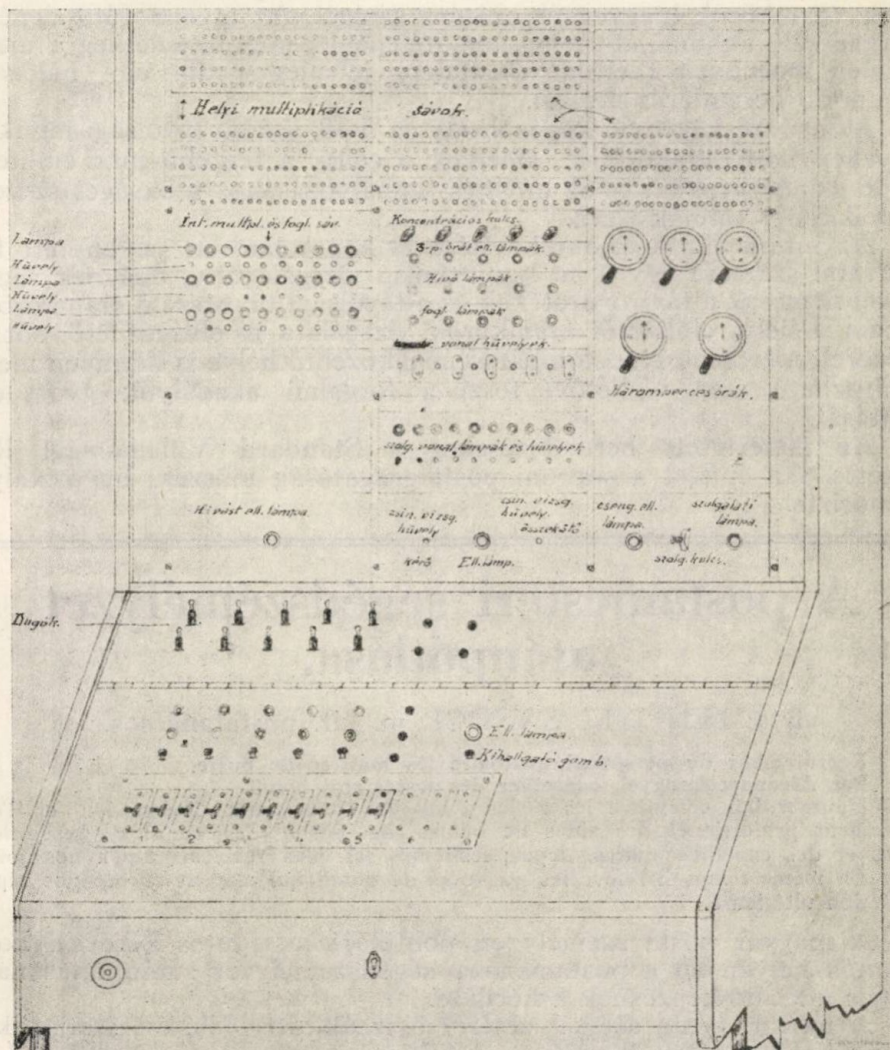
A gyengébb forgalmú órákban a szolgálatot megkönnyítendő, a nyolcadik munkahely koncentrációs munkahelyül szereltetett fel. Az egyes munkahelyeken bekapcsolt honos áramkörök hívásai tehát a koncentrációs kulcs átállításával a nyolcadik munkahelyre terelhetők.

A pontos időmérés fent már érintett nagy fontosságára való tekintettel az eddigi kevésbé megbízható három perces CB órák helyett munkahelyenként öt drb 12 percig járó Zenith gyártmányú óra szereltetett fel. Az időmérés megkönnyítését szolgálják az órákhoz tartozó jelzőlámpák, amelyek az időegység végének közeledtére figyelmeztetik a kezelőnőt. A váltómező és kulcsdeszka elrendezését a 3. ábrán láthatjuk.

A kapcsolótábla felső részén, mindhárom mezőn vonul végig a helyi multiplikáció. Ez alatt van felszerelve a balmezőben az interurbán multiplikáció, az áramkörökhöz tartozó foglaltsági lámpákkal. Ezek jelzik azt, ha az áramkör már valamelyik másik munkahelyen el van foglalva. A középső mezőben a helyi hüvelyek alatt a honos áramkörökhöz tartozó öt-öt drb koncentrációs kulcs, óralámpa, hívólámpa és kapcsolóhüvely van elhelyezve. A jobboldali mezőben a Zenith-órák, alattuk a később említendő zsinórerősítő berendezés szerelvényei vannak elhelyezve. A kapcsolómezők alsó részén balra a hívásellenőrzőlámpa, közepén a zsinórvizsgáló szerelvények, jobbra a csengetést ellenőrző lámpa és a szolgálati vonal szerelvényei vannak elhelyezve.

A kulcsdeszkán legfelül a kérdődugaszok, ezek előtt az összekötődugaszok állanak. Az erre berendezett négy munkahelyen a rendeseiken felül még a zsinórerősítő használatához szükséges zsinórpárok is fel vannak szerelve. Ezután következik kifelé a kérdőfigyelőlámpasor, ennek végén a lejelentést ellenőrző lámpa, ezek előtt az összekötő figyelőlámpasor, majd a figyelőbillentyűk sora van elhelyezve. Ez utóbbiak segítségével a kezelőnőnek módjában van a beszélgetések menetét megfigyelni, anélkül, hogy az a beszélgetés érthetőségét csök-

kentené. Legelől a kulcsdeszkán zsinórpáronként két-két kulcs van felszerelve (külön a kérdő- és külön az összekötődugasz számára egy-egy), csengető és beszélő állással. A kulcsoknak ez a szétválasztása lehetővé teszi azt, hogy az egyik féllel beszélni és csengetni lehessen

3. ábra. A szombathelyi interurbán kapcsolószekrény elrendezése.

anélkül, hogy a másik, már várakozó fél zavarva volna.

Az interurbán váltó átalakításával egyidejűleg még két számottevő résszel egészült ki a szombathelyi távbeszélő berendezés, ezek a zsinórerősítő- és a vizsgálóváltó.

A Szombathelyre befutó egyes áramkörök nagy csillapítására

(hosszú áramkörök sok központtal) való tekintettel, hogy a beszélgetések jó érthetősége még a négy-öt közvetítő központon átmenő kapcsolásoknál is biztosítható legyen, öt műáramkörrel, egy két-huzalas zsinórerősítő egység állíttatott fel, melyek közül egy a fantom, kettő-kettő pedig a 2 mm, illetőleg 3 mm átmérőjű hosszabb-rövidebb bronz áramkörök kiegyensúlyozására szolgál. Az erősítő fűtőtelepéül a távbeszélő akkumulátortelep, anódtelepéül pedig átmenetileg a megfelelően megnövelt távirda vonaltelep, jelenleg pedig egy hálózati anódpótló berendezés szolgál.

Az erősítést igénylő kapcsolások az 5—8. számú távolsági munkahelyeken bonyolítandók le, amelyek e célra, a fentebb már említett külön zsinórpárokkal és az erősítés szabályozásához szükséges szerelvényekkel el vannak látva.

Az interurbán központ bővítésével kapcsolatosan szereltetett fel a hivatal számára egy ú. n. keret-típusú vizsgálóváltó, melynek segítségével nemcsak a távirovezetékek és a távolsági távbeszélő áramkörök, hanem a helyi előfizetői áramkörök vizsgálata is elvégezhető, sőt a felszerelt mérőműszerrel a hibának megközelítő helye is könnyen meghatározható, amely lehetővé teszi a forgalmi akadályok gyors elhárítását.

Az ismertetett berendezéseket a Standard Villamossági Rt. építette. Az építést a soproni postaigazgatóság műszaki ügyosztálya ellenőrizte.

A postamesteri segédszemélyzet utánpótlása.

Irta: LENGYEL SÁNDOR m. kir. postatanácsos.

Recrutement du personnel auxiliaire des maîtres de poste.

Par Aleandre Lengyel, conseiller des postes roy. hongr.

L'auteur fait connaître les règles juridiques concernant l'admission et l'enseignement professionnel des aides de bureau de poste, des candidats-expéditionnaires et des expéditionnaires, depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours.

En même temps il relève les questions de détail qui exigent encore une réglementation ultérieure.

A magyar posta személyzeti politikájának fontos kérdései közt jelentős helyen áll a postamesteri segédszemélyzet utánpótlásának, vagyis a kiadó-képzésnek a kérdése.

A m. kir. posta személyzetéről összeállított 1930. évi statisztikai összesítésben foglalt legutóbbi adatok szerint a szorosan vett kezelési szolgálatot — a fogalmazási, műszaki, számvevőségi és műszaki üzemi személyzetet nem számítva — 124 kincstári postahivatalnál 5866 tisztviselő, 1706 postamesteri hivatalnál pedig a postamesterekkel együtt 4272 tisztviselői munkakörben foglalkoztatott alkalmazott látta el. Már ez a pár adat is azt mutatja, hogy az ország postaforgalmának jelentékeny százalékát a postamesteri hivatalok bonyolítják le. Minthogy pedig nagy általánosságban — egyes speciális szolgálati ágaktól eltekintve — a postamesteri személyzet is széleskörű és en-